

อนาคต 10 ปีข้างหน้า

ที่ท้าทายของนักบริหาร (ค.ศ.2021- 2031)

ลภษิต วรรณธนวัฒน์

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

อนาคตเมื่อเราบอกว่าอีก 10 ปีข้างหน้า คือ ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2021 จนถึง 2031 (พศ. 2564 - 2574) เป็นการพิจารณาอนาคตที่จะเกิดขึ้น โดยจากการตั้งสมมติฐานจากสิ่งที่เกิดมาในอดีต เป็นฐานการพิจารณา จะพบว่านักบริหารของประเทศไทยจะพบความท้าทายสำคัญๆ ในหลายๆ ด้าน ซึ่งมีสิ่งหนึ่งที่เราควรให้ความสนใจเพิ่มเติม จากช่วงต้นปี 2563 ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ที่เกิดขึ้น และพยายามหาวัคซีนเพื่อป้องกัน และจะทำให้ปัญหาความรุนแรงของการแพร่ระบาดไวรัส Covid-19 ให้ลดลงได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ท้าทายนักบริหารในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า คือ ช่วงโครงสร้างอายุของบุคคลากรของประเทศไทยที่จะเปลี่ยนไป กลุ่มอายุน้อยกว่า 34 ปี จะมีจำนวนน้อยลง ในขณะที่กลุ่มประชากรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น คือ กลุ่มคนที่เตรียมตัวเกษียณอายุ (51-65 ปี) และกลุ่มหลังเกษียณ (มากกว่า 65 ปี) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่จะมีการบริโภคน้อยลง โดยสองกลุ่มหลังรวมกัน จะมีจำนวนมากเกินกว่าร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมดของประเทศไทย (ราวเกือบ 30 ล้านคน) ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปริมาณการบริโภคลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนในตลาดสินค้าที่ผลิตภายในประเทศไทย ก็จะไม่สามารถเติบโตได้มากเหมือนในอดีต รวมทั้งปัญหาการขาดแคลนแรงงานพื้นฐานในการผลิต ที่ไม่สามารถดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มได้ จึงส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว และจะกลายเป็นประเทศสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และจะเป็นประเทศที่สองของกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ที่มีโครงสร้างกลุ่มคนที่เกษียณอายุการทำงานประจำก่อนวัยชรา (Pre-retirement) หรือเกษียณอายุแล้ว (Retirement) จะมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างนี้ได้เริ่มส่งผลต่อเศรษฐกิจไทยที่ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องมาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ยังมีสถานะภาวะการออมต่ำ แตกต่างกับประเทศอื่นๆ

ที่ประเทศส่วนใหญ่ที่เข้าสู่สังคมสูงวัย เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ต่างเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่ประชากรโดยเฉลี่ยมีรายได้สูง ในขณะที่ประชากรไทยกำลังเข้าสู่ช่วงอายุเกษียณ (แก่ชราลง) แต่ยังมีปัญหาเรื่องการเก็บออม และการลงทุน หรือที่เรียกว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ “แก่ก่อนรวย” ดังนั้น ความจำเป็นในเรื่องระบบสวัสดิการเพื่อดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมด้านสาธารณสุขที่เข้าถึงได้ และการสร้างความเท่าเทียมในสังคม ที่หน่วยงานบริหารประเทศ จะต้องดำเนินการสร้างเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงวัยที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่วนอนาคต 10 ปีข้างหน้าที่ท้าทายของนักบริหาร จึงต้องพิจารณาประกอบด้วย

(1) **ด้านความต้องการหรือที่เรียกว่า ด้านอุปสงค์** จากรูปแบบการใช้จ่ายของประชากรสูงวัย มักแตกต่างจากกลุ่มผู้บริโภควัยอื่นๆ ตามความต้องการสินค้า และบริการที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุของคน ภาวะสังคมสูงวัยจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิตของประเทศ รวมถึงโอกาสในการเติบโตและความอยู่รอดของธุรกิจในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมแตกต่างกันไป

จากการประเมินของข้อมูลจะพบว่า รูปแบบการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุของประชากร จะส่งผลให้กลุ่มธุรกิจที่ยังสามารถขยายตัวได้ดี คือ อุตสาหกรรมยา การดูแลสุขภาพ เวชภัณฑ์ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ และบริการต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุ ในขณะที่อุตสาหกรรมที่เคยเติบโตได้ดีในก่อนปี 2563 เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน การเดินทางท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร และเครื่องสำอาง จะเริ่มหดตัวลงตามความต้องการที่ลดลงของกลุ่มผู้สูงอายุ

เมื่อพิจารณาความสำคัญของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มหดตัวจากการเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคของผู้สูงอายุโดยรวมแล้วสินค้าและบริการจากอุตสาหกรรมเหล่านี้ที่เคยมีขนาดใหญ่ถึงประมาณร้อยละ 62 ของการบริโภคในประเทศในปัจจุบัน จะมีการหดตัวของการบริโภค รวมทั้งในส่วนของ อาจจะต้องทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตต่ำลงไปประมาณเฉลี่ยเหลือร้อยละไม่เกิน 0.5 ในช่วงเวลาอีก 10 ปีข้างหน้า จากเดิมที่มีระดับเฉลี่ยที่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี (เฉลี่ยก่อนช่วงปี พ.ศ.2562 ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19) ซึ่งจะเป็นอุปสรรค (Headwinds) สำคัญต่อนักบริหารธุรกิจในอนาคตเหล่านี้ ที่มีความต้องการลดลง และในภาพรวมของการเติบโตในระยะข้างหน้าของเศรษฐกิจไทยโดยรวม จากกำลังซื้อของคนในประเทศที่จะเริ่มหดตัวลงตลอดเวลา และภาวะการลงทุนที่จะชะลอตัวลงอีกด้วย ส่วนในตลาดต่างประเทศ จากการแข่งขันด้วยราคา และค่าเงินที่มีการเปลี่ยนแปลง และเทคโนโลยีใหม่ๆ จะทำให้เกิดสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม และมีการใช้ในการผลิตเพื่อทดแทนแรงงานที่หายไป ตลอดจนการเพิ่มความสามารถที่แท้จริงในการแข่งขัน

นอกจากนี้ในอุตสาหกรรมภาคบริการอนาคต 10 ปีข้างหน้า

ท้าทายของนักบริหาร คือ การบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตัวช่วยการเรียนรู้แบบ Lifelong learning ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ กิจกรรมยามว่างสำหรับผู้สูงอายุ การเรียนรู้เทคโนโลยี และสถาบันการเงินควรรันไปให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินด้านการวางแผนเกษียณอายุมากขึ้น รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุเอง และลูกหลานที่มีภาระมากขึ้นในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

(2) **ด้านผู้ผลิต หรือที่เรียกว่า ด้านอุปทาน** จากการขาดแคลนทั้งจำนวน และศักยภาพของแรงงาน โครงสร้างประชากรของไทยที่เปลี่ยนไปเป็นสิ่งสูงวัย จะทำให้อัตราการผลิตของไทยถูกแรงกดดันจากสองปัจจัยด้านแรงงาน คือ

2.1 การขาดแคลนแรงงานจากจำนวนคนในวัยทำงานที่ลดลง ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนแรงงานของไทยอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ

2.2 ผลผลิตภาพแรงงานที่ลดลงเมื่อแรงงานส่วนใหญ่เริ่มเข้าสู่ภาวะสูงวัย หรือเพิ่มขึ้นได้ไม่มากเมื่อเทียบกับคนทำงานวัยหนุ่มสาว จากทั้งข้อจำกัดทางกายภาพ และศักยภาพในการเรียนรู้ และทักษะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ซึ่งทั้งต้นทุนแรงงานที่สูงขึ้น และผลผลิตภาพแรงงานที่ลดลงนี้ จะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อภาคการผลิต การดึงดูดการลงทุน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยรวมของไทยในทศวรรษต่อไป โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ประเมินไว้ว่าเฉพาะปัจจัยด้านการลดลงของกำลังแรงงาน จะทำให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยลดลงไปอีกร้อยละ 0.7 ในระหว่างปี 2020-2050 จากปัญหาขาดแคลนแรงงาน และศักยภาพการผลิตของแรงงานที่ลดลง ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของไทย

อ่านต่อฉบับหน้า

เรียน TNI
ได้อะไรที่มากกว่า

++

โครงการแลกเปลี่ยน
ทั้งประเทศญี่ปุ่น
และอาเซียน

ทุกหลักสูตร
จะได้ความรู้ภาษาญี่ปุ่น
และอังกฤษ

ทุนการศึกษา
ตั้งแต่ 25 - 100%
พร้อมค่าครองชีพ

มีโอกา
สฝึกงาน / สหกิจ
กับบริษัทชั้นนำ
ทั้งไทยและญี่ปุ่น
เรียนจบมีงานทำ
100%

การเรียนสไตล์ญี่ปุ่น
แบบ Monozukuri
เน้นทฤษฎีควบคู่
กับการปฏิบัติจริง

ThaiNichi, TNIADMISSIONCENTER
สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น www.tni.ac.th 02 763 2601-5
1771/1 ถ.พัฒนาการ ร-หน้า ซ.พัฒนาการ 37-39 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250